

Julgege tulla teatrisse!

Helen Kask
EPIKoja peaspetsialist

Rahvusooper Estonia müügijuht Anu Põrk kutsub erivajadusega inimesi rohkem teatrit külastama ning julgustab ka teisi kultuuriasutusi ligipääsetavusega enam tegelema, kuigi see on kulukas ettevõtmine.

Anu sõnul muusika ravib. Kui mitte otseselt, siis kindlasti annab see võimaluse hetkes aeg maha võtta, igapäevarutii- nist välja astuda ning tunda, et rõõmu ja kergust jagub veel mitmeks päevaks pärast teatriõhtut.

Fotod: Rahvusooper Estonia

On rõõmustav, et üha enam on kultuuri-valdkonnas hakatud tähelepanu pöörama erivajadustega inimeste ligipääsetavusele. Mida tähendab Rahvusoper Estonia jaoks mõiste *ligipääsetavus*?

Ligipääsetavuse mõiste on meie jaoks tihedalt seotud sõnaga "avatus". Tahame olla avatud kõigile, soovime, et kõik tuleksid meile head muusikat nautima ja ennast ka harima. Meie lava kohal seisab juba aastaid kiri "kunst kuulub rahvale" – just seda me mõtleme. Proovime teha nii, et kõigil oleks ka mugav meile tulla ja siin olla. Mõeldud on igas eas külastajatele, etendused on erinevatel kellaaegadel, piletid on erinevas hinnaklassis, nii et ka hinnatundlikumad inimesed saavad endale pileti osta, lapsed saavad garderoobist laenutada endale tasuta istmepadjad, et mugavamalt etendust vaadata jne.

„Kunst kuulub rahvale“, see on tõepoolest hea juhtlause. Kuid mis ajendas teid just erivajadustega inimeste ligipääsetavusega tegelema?

Ühiskond on hakanud üha rohkem tolereerima puuetega inimesi oma kõrval ja samas on ka inimesed ise julgemaks läinud ning kasutavad võimalusi, et koduseinte vahelt välja tulla. Meil tekkis võimalus liikumispuudega inimeste elu lihtsamaks teha alles 2005. aastal, kui publiku poole remondi käigus saime endale lifti. Samuti on välja ehitatud kaldteed ja invatualett. Ratastoolis külastaja pääseb mugavalt otse teatrimajja, sealt saali ja vaheajal tualetti ja puhvetisse. Meie majas pääseb lihtsalt nii teatrisaali, Valgesse saali, Sinisesse saali kui Talveaeda. Ainus koht, kuhu ilma kõrvalise abita veel ei pääse, on meie kammersaal, mis asub kõrgel teatrimaja kupli all.

Millised on olnud olulisemad sammud ligipääsetavuse parandamiseks?

Kõige olulisem on see, et me oleme ise enda jaoks kõik võimalused ja süsteemid läbi mõelnud ja leidnud, et midagi võimatut ei ole tegelikult olemas. Meil on hea meel, kui klient eelnevalt meid teavitab, et on tulemas ratastoolis või on mõni puue, mille korral ta võiks vajada saaliteenindajate abi. Meie edasimüüjate juures (näiteks Piletilevis) on

kliendile ja teenindajatele nähtav näiteks järgnev teave: "Ratastoolis külastajale leiab Rahvusoper parima sobiva koha saalis. Palun ostuks pöörduda otse Rahvusoperi poole telefonil 683 1210". Ja loomulikult me vaatleme iga juhtumit eraldi ja leiame parima lahenduse kas läbirääkimistes müügiosakonna, kassa, peadministraatori või saaliadministraatoriga. Mõnel kliendil on vaja sõita autoga otse maja ette, mõni vajab saaliteenindaja abi, et ratastoolist ümber tooli istuda jne.

Olete paljuski tegelenud just füüsilise ligipääsetavuse parandamisega. Samas vaegkuuljatel ja -nägijatel on täiendavad vajadused teatrielamuse saamiseks. Millised tegevused ootavad veel ees?

Meie järgmised sammud on tõenäoliselt seotud sellega, et vaegkuuljate teatrisse tulek mugavamaks muuta. Vanemuise teatrisse on juba Vaegkuuljate Liidu kaasabil paigaldatud eraldi süsteemid parendamiseks kuulmispuudega inimeste teatrikülastust. Ka meie teatris on sellest juttu olnud ja loodetavasti on lahendus lähiaastate küsimus. Kuigi hetkel on meie eelis see, et ooperietendustel jooksevad lava kohal tiitrid nii eesti kui inglise keeles ja ballett on ka visuaalselt väga auditav. Parteri tagumistes ridades istudes on tiitrimasinad paigutatud isegi seljatugede külge, nii et saab neid lähedalt lugeda.

Milline on olnud külastajate tagasiside? Ehk on teil jagada mõnda konkreetset kogemust?

Siiani on olnud kokkupuuted puuetega inimestega alati positiivsed. Meenub üks juhus, kui noorte seltskond tuli meie majja ekskursioonile ja ei olnud eelnevalt teavitatud, et 20 inimesest üheksa on liikumispuudega ja viis neist ratastoolis. Giid kokkus esialgu väga ära. Kutsus teise töötaja endale appi ja koos nuputati kiiresti välja teekond, mida mööda majas üldse on võimalik liikuda. Kuigi publiku pool on üsna liikumislihtne, siis töötajate pool liikumispuudega inimestele mitte nii kergesti läbitav. Kui lõpuks jõuti lava kõrvale ja nenditi, et sinna nüüd küll kahjuks ei pääse, kuna vaheuks on kitsas ja kümmeastet astet ees, teatasid optimistlikud noored, et mis mõttes nemad ei saa, ärgu me nende pärast üldse muretsegu. Osad võeti süle, osad ronisid ise kätte jõul astmetest üles, ja võttis

aega mis võttis, aga kõik olid lõpuks üliõnnelikud, et olid saanud lubada endale hetke Rahvusooper Estonia suurel laval. Meie giidid kaasa arvatud. Kui väga tahta, on kõik võimalik.

Kuidas te julgustaksite teisi teatreid teemaga rohkem tegelema? Kas teilt on näpunäiteid palutud?

Jah, meilt on teised teatrid nõu küsinud. Et klientid olevat soovitanud neil meilt nõu küsida... On juttu olnud ka sellest, kas teatrid peaksid looma mingid ühised kriteeriumid puuetega inimeste teatrisse toomise kohta. Seda meelt ma ei ole, iga maja on erinev ja kõik peavad nuputama, kuidas just neil on võimalik parim teenindus luua. Ühtsete põhimõtete järgi vajadust ei näe, iga klient on ainulaadne ja iga teater saab oma majast tulenevalt leida parima lahenduse.

Probleeme tekib kindlasti sellegipoolest. Kuidas neid ennetada?

Meile on suureks abiks olnud koolitused, mida nii etiketi, teeninduse kui ka puuetega inimestega teeninduse kohta eraldi oleme läbinud. Me ei kohku ära ühegi olukorra ees ja leiame kõigile sobiva lahenduse. "Ei" ei ole meie jaoks vastus. Kui inimene, kes tuleb teatrisse, on positiivse hoiakuga, siis anname ka meie endast alati parima.

Estonia pakub kontserte ka kõige pisematele (0-3 eluaastat), see on väga vahva ettevõtmine. Kas sarnaseid kontserdielamusid võiks pakkuda tulevikus ka erivajadustega lastele ning nende vanematele?

Võttes eeskujuna maailma suurtest ooperiteatritest, korraldab Estonia ka nüüd väga edukaid kontserte, kuhu on oodatud eelkõige beebid oma vanematega. Ettevõtmine toimub Estonia Talveaias, kuhu pääseb hästi nii titekäru kui ka ratastooliga. Erivajadusega väikelapsed koos saatjatega on samuti oodatud. Kontserdivorm on väga kodune: põrandal on suur pehme tegelus-lapitekk, kus kasutatud erinevaid materjale ja kujundeid, mida lapsed saavad katsuda ja imetleda. Ooper-Kvarteti esituses kuulub klassikalise muusika pärle, mis sobivad hästi nii beebidele esimese kontserdielamuse saamiseks kui ka lapsevanematele nautimiseks. Avatud on kohvik, käepärast on mähkimislaud. Kõik tunne-

vad ennast mugavalt ja kõigil on hea tuju. Kindlasti saame teha selliseid projekte ka tellimisel ja antud ettevõtmist on võimalik liigutada tellija soovidele lähemale, sealhulgas kogunemispai ei pea olema Estonia. Näiteks oktoobris rõõmustab beebiprojekt Saaremaa lapsi.

Mida uut ja huvitavat toob algav teatrihooaeg teie (sh erivajadustega) külalastajatele?

Inglased William Relton ja Cordelia Chisholm tõid hooaja esimese uuslavastusena 18. septembril publikuni Händeli ooperi „Rinaldo“. Oktoobris teevad estoonlased külaskäigu Saaremaale, et viia balleti- ja operetikunst saarlastele koju kätte. 12.–16. oktoobrini kestev festival „Estonlastelt saarlastele“ hõlmab lisaks kahele balleti- ja operetietendusele kammerkontserte maakondades ja ülesaaremaalist noorteprojekti, mis lõpeb piduliku kontsert-etendusega. 14. novembril toob rahvusballett Tšaikovski kaunite meloodiate saatel lavale balleti „Uinuv kaunitar“. Uus aasta algab Kálmáni opereti „Tsirkusprintsess“ esietendusega 3. jaanuaril. Ühe kevadise suursündmusena esietendub 19. märtsil 20. sajandi nimeka koreograafi John Cranko ballett „Onegin“ Tšaikovski muusikale. Hooaja viimaseks uuslavastuseks on 14. mail Eestis esmakordselt lavastatud Hindemithi ooper „Cardillac“, mille põhiteemaks on kunstniku ja ühiskonna vaheline suhe.

Ka sel hooajal rändab Estonia oma lavastustega mööda Eestit ringi, pakkudes teatrielamusid Pärnu, Viljandi, Tartu, Paide ja Jõhvi elanikele. Külla minnakse Pajusaare ooperiga „Prints ja kerjus“, Kálmáni operetiga „Tsirkusprintsess“ ja Ábrahami operetiga „Savoy ball“. Teatrihooaeg kestab septembrist juuni keskpaigani, nii et olete oodatud!

Soodustused puuetega inimestele Rahvusooper Estonias:

Kehtivad tava-soodustused:
**Kaubamaja partnerkaart –10%,
 õpilane, üliõpilane –50%,
 valitud etendustel pensionär –40%.**

Ratastooli kasutajatele on eraldi ratastoolikohad, kuni 6 kohta.

Oma erivajadustest ja -soovidest võiks eelnevalt teatrit teavitada telefonil 683 1210.